

SLOVENE.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemam velja: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.
V administraciji prejemam, velja: Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za en mesec 1 gld. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto.
Posamezne številke veljajo 7 kr.
Naročnino prejema upravništvo in ekspedicija, Stolni trg št. 6, poleg „Katoliške Bukvarne“.

Oznaniila (inserati) se sprejemajo in velja trisporna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat; 12 kr., če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah h. št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izvenredne nedelje in praznike, ob 1/6. uri popoldne.

Štev. 243.

Ljubljani, v soboto 24. oktobra 1891.

Letnik XIX.

Duhovska člana v deželni šolski svet.

Po državnem zakonu z dné 25. maja l. 1868. (državni zakonik šte. 48) poklicati se morajo v deželne šolske svete tudi duhovniki v deželi nahajajočih se veroizpovedanj.

Način tega pozvanja je pridržan deželnim zakonodajstvom.

Vsled teh vrši se imenovanje od cesarja po navsvetu ministra za uk in bogočastje.

Kar pa se tiče tega nasvetovanja, določujejo, izvzemši deželne zakone štirih kronovin, vsi drugi izrecno, da mora minister za uk in bogočastje zaslišati dotične škofijske ordinarijate, oziroma se z njimi dogovoriti.

Pa tudi ondi, kjer ni takega izrecnega določila, godi se v istini to zaslišanje.

Deželni zakon za Kranjsko z dné 9. marca l. 1879. (deželni zakonik šte. 13) ustanavlja v tem oziru v § 21.: „Imenujejo se (namreč udje deželnega šolskega sveta) ... od cesarja po navsvetu ministra za bogočastje in uk, kateri se ima pred navsvetom gledé obeh katoliških duhovnikov obrniti do knezoškofijstva.“

Iz vsega tega brezdvomno izhaja, da se pošiljajo duhovski člani za varstvo verskih koristij svojih veroizpovedanj v deželni šolski svet.

Naravnost to izraža deželni zakon za Goriško in Gradiščansko, ki veli, da se imajo v varstvo verskih koristij onih deželnih bivalcev, katerih veroizpovedanju ne pripada noben član deželnega šolskega sveta, iz deželnega šolskega sveta izvoliti celó posebni svetovalci.

S tem pa je označeno tudi stalo duhovnikov, ki so člani deželnega šolskega sveta, nasproti njihovemu škofu!

Ako se ima pred njihovim imenovanjem škof zaslišati, mora se smatrati škofovo priporočilo pred vsem kot čin zaupanja, katero stavi škof v dotične duhovnike. Ti si bodo morali torej — čeprav stvar le samo naravno presojujemo — prizadevati, da opravičijo vnanje stavljenost zaupanje svojega škofa ter da vsaj njegovi volji ne bodo nasproti ravnali.

Pozvani v varstvo verskih koristij svoje cerkve, morajo dalje pomisliti, da je tisti, ki mora vsled svoje službe in dolžnosti vse verske koristi škofije, torej tudi one gledé šole, prvi zapaziti in torej tudi voditi po božji naravnosti in po ustavi katoliške cerkve — škof. Tej pravici in tej dolžnosti se škof ne more odreči; tudi mu je nobena postava ne more uzeti; ta pravica in ta dolžnost je bistveno strnjena s škofovsko dolžnostjo ter z njo nerazločljivo spojena. Katerikoli duhovnik hoče torej poleg škofa skrbeti za verske koristi cerkvene, mora po katoliških načelih to storiti le v odvisnosti od svojega škofa in pod njegovim vodstvom. Noben duhovnik ne sme brez poslanja in brez jurisdikcije od svojega škofa pridigovati in spovedovati; nihče tudi ne sme izvrševati zastopstva cerkvenih koristij, in bodi mu to zastopstvo izročeno od kogar-koli, ne zmeneč se za svojega škofa; tega torej tudi ne smejo duhovski člani deželnega šolskega sveta; ali pa bi sicer popolno prezrli svoje duhovniško stališče nasproti škofu.

Duhovski člani deželnega šolskega sveta torej nikakor ne bodo še-le čakali, da jih škof pozove, marveč smatrati bodo za svojo dolžnost, da sami od sebe gredo k škofu ter si izprosijo njegov svet, poizvedo njegovo mnenje, kako naj v posameznih slučajih v veljavo spravijo koristi svoje cerkve. Storili bodo to tudi tedaj, kadar se gre za nameščevanje učiteljev.

Ali pa naj bo de cerkvi vse jedno, li hodi učitelj v cerkev ali pa zasmehuje obiskovalce cerkvene?

li izpolnjuje svoje krščanske dolžnosti gledé spovedi in obhajila, ali pa je zaničljivo opušča? je li po svojem mišljenju cerkvi prijazen, ali pa ji o vsaki priliki kaže svoje nasprotstvo? itd.

Kjer je potem, kakor pri nas, več duhovnikov članov deželnega šolskega sveta, ondi šteli si bodo v svojo dolžnost, da se o skupnem postopanju gledé raznih vprašanj prej med seboj posvetujejo, da cerkvene koristi kolikor mōči uspešno zastopajo. Škofija je le ena; cerkvene koristi v enakem slučaju torej ne morejo biti različne; zato jih pa tudi ni mogoče varovati in v veljavo spraviti z nasprotujočim si glasovanjem njihovih zastopnikov. Zato se bodo pa tudi cerkveni zastopniki, ako so jim res mar cerkvene koristi, že prej posvetovali ter skušali se med seboj zjediniti. Ako se pa ne moreta zjediniti, tedaj štela si bodeta toliko bolj v svojo dolžnost, slišati mnenje škofa o tej zadevi ter tako preprečiti, da ne bodeta glasovala drug proti drugemu. Duhovska člana bi si pač pri nikomur ne pridobila ugleda, ko bi z nasprotnim si glasovanjem sama pokazala, da ne vesta, kaj ustreza cerkvenim koristim.

Tako je po našem mnenju stalo duhovskih članov deželnega šolskega sveta nasproti njihovemu škofu in stalo škofovo njim nasproti; tako tudi njihovo medsebojno stalo. Tega stala ne določuje oseba škofova, ampak mesto in služba škofova, določuje ga božja uprava sv. katol. cerkve, in kdor tega ne pojme, le kaže, da ne pozna bistva katoliške cerkve in njene uprave, čeprav hoče sicer veljati za najboljšega katolika.

Toda, ali se z morebitnim vplivanjem škofovim ne krati osebnost prostost duhovskih članov deželnega šolskega sveta?

Ako ni nikako kratenje svobode, če se liberalci med seboj in s svojimi voditelji dogovoré ter se za-vežejo za določen modus procedendi; ako v klubih

LISTEK.

Pismo.

XIV.

Gospod vrednik! Urno se vrti časa kolo. Ze zopet nam vlada pusta in dolgočasna jesen, nevarna zlasti onim, katerim srce razjeda moderno svetobolje. In res, statistika vzlasti jeseni našteva primeroma največ prekorednih smrtnih slučajev. Meni se zdi, da jedino strah pred dolgočasno jesenijo gnal je tudi eksgenerala Boulangerja v smrt in da je jesenska megla največ kriva nenadni smrti Parnellovi, ali kakor Vaš kolega „Narod“ piše o Parnellu, da ga je vsa nezgoda proti koncu življenja zadela le zaradi „bagatelne stvari“; seveda: pravost, svetost zakona, zvestoba, vse to je dandanes — bagatelna stvar. Pristaviti mi je, da to, žal, ni Vašega kolega originalna misel. Pobral jo je pri dunajski židini, ki angleške liberalce zaradi njih postopanja proti Parnellu zbudljivo imenuje: Sonderbare Leute, diese englischen Liberalen!! — Iz tega si pa tudi pojasnimo občutljivost Vašega kolega v tej zadevi, ki celó iz šale napravi senzacionalno novico.

Ker že govorim o nenavadnih smrtnih slučajih, omenim naj še vzroka smrti, kakor ga je dognala moderna nemška eksaktna vednost. Nazori krščanstva v tem oziru so jiseveda zastareli. Na shodu

nemških naravoslovcev in zdravnikov v Halle so čudečemu se svetu povedali, zakaj moramo ljudje umreti: „Stoffwechselvorgänge irgendwelcher Art“, tako se glasi odgovor, „die in den Zellen, in den Organen allmähliche, deren lebensnothwendige Leistungen abschwächenden Aenderungen herbeiführen, sind die Ursache. — Aber das eigentliche Wie und das letzte Warum ihres vernichtenden Eintretens, harren noch der Aufklärung“. — Tako temeljito to prevažno vprašanje reši nemška eksaktna veda; poročevalec o tem vprašanju je bil profesor — Nothnagel, res značilni „nothnagel“ za uspehe nemške vede.

Želeti bi bilo, da bi taki učenjaki ne pozabili besed iz „Fausta“:

Ihr durchstudirt die gross' und kleine Welt,
Um es am Ende geh'n zu lassen, wie's Gott gefällt.

Nas Slovencev, hvala Bogu, ne motijo take suhoparne teoretične znanosti. Mi smo že od pamti-veka bolj praktični, zato prepustimo modrovanje drugim, sami pa, bogati, kakor smo, zidamo železnice na vse strani, dasi jih tudi gradimo bolj po domače.

Kamniška železnica si je v kratkem času svojega življenja pridobila splošno zaupanje. Nagajivci sicer naštevajo o njej razne nedostatke, pripovedujejo celó, kako se je nekda kamniškemu vlaku huda godila tam nekje okoli črnuškega mosta. Bajé da je namreč kurjač vzel v Ljubljani premalo trsak seboj

in tako vlak ni mogel speljati teže v klanec. In od tedaj pravijo, da vlak zaradi gotovosti gonita dva stroja.

Zanimivo je tudi, kako se med ljudmi imenujejo razne postaje na kamniški železnici. Da jih otmemo pozabljivosti, evo jih: Črnuče - Luckmann, Trzin-Lichtenberg, Domžale - Wenzel, Jarše - Majdič, Homec - Souvan, Kamnik - Močnik; cela proga pa: Lazzarini-Prašnikar.

Ker smo že toliko hvalevrednega povedali o kamniški železnici, omenimo tudi dolenske železnice, in sicer tem ložje v pohvalnem smislu, ker sedaj le še na papirju žvižga in drdra po vinorodni Dolenjski.

Sedaj ji določajo črte, kjer bo vozila, in postaje, kjer bo počivala. Na nekaterih krajih so se postaje izbirale posebno čudno. Nekoč je komisija hitela po sledu za vaškimi kozami, in res vrh hriba, popolno ločenega od človeških bivališč, izbrala prostor za postajo. Modro to: Ako lahka koza pride na vrh brez težave, zakaj bi tudi tega ne poskusil Dolenjec s težkim vozom.

Drugi pot pa so nižje doli okrog Levstikovega doma zvedence zvodile za seboj navadne domače žabice, seveda s svojim čarobnim petjem. Speljale so jih v svojo rezidencijo mlakuž, in malo je manjkalo, da jih niso privedle v — „peklo“.

Upajmo, da se v pravem času spokoré ter se izognejo „peklu“.

že naprej določijo, zakaj bodo oddali svoj glas ter svojim družabnikom eventualno pod kaznijo izključenja naložijo dolžnost, tako in ne drugače glasovati: potem se toliko manj more imenovati krastepje prostosti, ako gre služabnik cerkve k v prvi vrsti odgovornemu zastopniku cerkvenih koristij v škofiji, ako gre k svojemu škofu, da čuje njegove misli in želje ter si je vsprejme v ravnilo svojega postopanja.

Državni zbor.

Z Dunaja, 22. oktobra.

Pomnožitev volilnega odseka.

V pričetku današnje seje predlagal je rusinski poslanec Romaneczuk pomnožitev volilnega odseka od 24 na 36 članov, da bode vsaki stranki mogoče zastopani biti v tem važnem odseku. Bareuther in mladočeška poslanca Herold in Kaizl so podpirali ta predlog, dr. Plener pa mu je ugovarjal ter se skliceval na pogodbo, storjeno med velikimi klubi, katere noben klub ne more in ne sme samovoljno prelomiti. Po nasvetu dr. Tilšerja vršilo se je glasovanje po imenih ter je bil predlog Romaneczukov odklonjen z 88 glasovi proti 77. Glasovanje bilo je vse križem, samo nemški liberalci so vsi glasovali proti predlogu; iz poljskega in konservativnega kluba se jih je bilo mnogo odtegnilo glasovanju, nekateri konservativci pa so glasovali za Romaneczukov predlog. Romaneczuku je bilo prav za prav za to, da pride sam v volilni odbor; konservativni klub je priznaval opravičenost te njegove zahteve in je bil pripravljen, jo podpirati. V dotični klubovi seji pa se je poročalo, da se eden poljskih poslancev v volilnem odseku umakne Romaneczuku, da torej ni treba pomnoževati odseka, zlasti ker skušnja uči, da so veliki odseki jako neokretni in da je silno težko in dostikrat celo nemogoče, toliko članov spraviti k sejam, kolikor jih je treba za sklepčnost. Konservativni klub se je držal svojega sklepa, ali poljski poslanci niso držali svoje obljube in nečjejo nobenega mesta odstopiti Romaneczuku, kar je tem čudneje, ker imajo z Rusini dogovor, da jim za vsak večji odsek prepusté en mandat, kakor ga konservativni klub prepušča zvezi staročeških moravskih poslancev. To je bil uzrok, da so nekateri člani konservativnega kluba glasovali za nasvetovano pomnožitev volilnega odseka, nekateri se pa držali glasovanja, ker klubova pravila ne dovoljujejo članom glasovati proti klubovim sklepom, ampak jim le dopuščajo, da se smejo zdržati glasovanja. Tudi so sodili, da je Romaneczukova zahteva notranja reč poljskega kluba, s katerim naj se poravna, kakor vé in zna, ker bi tudi po pomnožitvi odseka za 12 novih članov njemu in njegovim ožjim tovarišem ne bi bilo mogoče priti v volilni odsek, če poljski klub temu ne pritrdi. Za reč samo pa je, kakor sem že omenjal, gotovo bolje, če ostane pri 24 članih, in to je bilo jedro današnjega glasovanja. Zakaj se Poljaci gledé volilnega odseka Rusinom nasproti snedli

svojo besedo, ni prav umeti, ker en rusinski zastopnik v volilnem odseku ne bode odločeval večine za ali proti volilnemu redu v Galiciji.

Politični položaj.

Poljaki so sploh v zadnjem času jako nezadovoljni in celo razburjeni, odkar so zvedeli, da se jim iz vojaških ozirov, kakor pravijo, ne dovoli posebno železnično vodstvo v Levovu za gališke železnice. Menda bodo zdaj sprevideli, da jim zveza z levičarji, po kateri so tolikanj hrepeneli, ne donša nobenega dobička, ampak jih le zavira v pospeševanju domačih zadev; v prejšnji parlamentarni zvezi so oni odločevali in marsikaj dosegli, kar so zahtevali v korist svoje dežele; tudi domače železnično vodstvo jim ne bi bilo odšlo, ko bi v zbornici odločevala nekdanja večina in bi njih rojak Dunajevski sedel na ministerskem stolu. Pri vsi vnvanji prijaznosti so zedinjeni levičarji načelni nasprotniki avtonomističnih zahtev poljskih, kar je vladi povoljen uzrok, Poljakom odrekatí njih posebne želje, vedoč, da se sme zanašati na podporo zedinjene levece. Sicer pa ravnokar čujem, da Poljaci vendar le nekaj dosežejo, dasi ne toliko, kolikor so si domišljevali.

Druga govorica, za katero pa ne prevzamem nobenega poročstva, ampak ga prepuščam levičarjem, ki jo razširjajo, hoče vedeti, da finančni minister dr. Steinbach odstopi in zamení ministersko službo s predsedništvom najvišjega sodišča, ki ga hoče stari Schmerling zaradi starosti in bolehnosti prostovoljno prepustiti. Levičarji bi kaj radi svojega voditelja Plenerja spravili na ministerski sedež, in so morda prav zaradi tega to govorico spravili med svet. Ali če bi se tudi res umaknil dr. Steinbach, ni verjetno, da bi grof Taaffe naslednika njegovega vzel iz poslaniške zbornice; poiskal ga bode po sedanjí skušnji najbrže zopet v uradnih krogih.

Budgetna razprava.

(Drugi dan.)

Dr. Vašatty govoril je včeraj dve uri o raznoterih rečeh in povedal marsikaj resničnega, pa tudi mnogo nepotrebnege. Če je dolžil razne desniške stranke, da so krive sedanjega političnega položaja, naj bi bil trkal na svoje prsi in spoznaval, da je ravno njegova stranka zadolžila sedanje nejasno politično stanje. Ona je kriva, da se je razbila prejšnja večina in da tudi sedaj ni mogoče iz ostankov nekdanje desnice osnovati novo večino poslaniške zbornice.

Danes je bil brez ugovora potrjen proračun za najvišji dvor, pri državnem zboru, pri ministerskem predsedništvu in pri dispozičijskem zakladu pa so bile obširne razprave, katere so porabili mladočeški poslanci, da so ponavljali svoje stare tožbe. Ko bi ostri govori zadostovali, moralo bi se še danes vse premeniti v naši državi. O razpravi sami poročam jutri nekoliko obširneje.

Politični pregled.

V Ljubljani, 24. oktobra.

Notranja dežela.

Češka sprava. Ta dni so bili na Dunaju grof Thun, vrhovni maršal knez Jurij Lepkovic in dr. Ladislav Rieger. Misli se, da je to pekako v zvezi s češko-nemško spravo. Ti politiki so se s Taaffejem menda posvetovali, kateri deli češke sprave bi se dali izvesti v kratkem. V kako premembo dunajskih punktacij vlada sedaj še neče privoliti, posebno je baje proti temu, da bi se sklicala kaka nova konferenca, v kateri bi bili tudi Mladočehi.

Ogerska. Sedanja zmerna opozicija, ki se sedaj imenuje narodna stranka, in pa skrajna leвица bodeta baje se zavezali proti vladni stranki ob prihodnjih volitvah. Sedaj, ko se je grof Apponyi postavil na izključno madjarsko stališče, je to verjetno.

Vnanje države.

Afera v Panteonu. Da je bila aféra v Panteonu umetno prirejena, kaže to, da je dobro poučen napoljski časnik že dan pred izgredu v Rimu pisal, da se pripravljajo proticerkvene demonstracije. Tudi so v Rimu že prodajali hujskajoče liste, predno je kdo vedeti mogel, kaj se je prigodilo. Tudi se je hitro raztrosilo po mestu, da so oskrunili kraljev grob in kaznjive stvari se zapisavale v knjigo, kar je pa bilo zlagano. Sedaj, ko se je pokazalo, da na vsem ni bilo nič resnice, pa liberalni listi od prvega do zadnjega molčé. Sicer so pa demonstracije v Rimu že presedale onim, ki so jih prouzročili. Strašno je bilo, ko je druhal klicala: „V ogenj s papežem!“, „V ogenj z duhovniki!“, „Pojdimo v Vatikan!“, „Zažgimo ga!“, „V Tiberu s papežem!“ Bati se je bilo, da se začne občno pobijanje in požiganje po mestu.

Rusija in Avstrija. Organ kneza Meščerskega naglašá, da so se razmere mej Rusijo in Avstrijo jako zboljšale. Ta list misli, da bi se Rusija in Avstrija bili takoj dobri prijatelji, ko bi se na Dunaju otrsli berolinskega jerobstva. Nemško prijateljstvo je Avstriji mnogo nevarnejše, nego vse ruske politične namere. „Grazdanin“ želi, da bi to spoznali na Dunaju in se sprijaznili z Rusijo, to bi bilo v prid Avstriji, pa tudi Rusiji. Tako prijazna pisava lista, ki ga čitajo tudi na ruskem dvoru, bi nas bila jako razveselila, ko bi ruska politika ne bila tako čudna, da nikdo ne vé, če je možno res pridobiti njeno prijateljstvo. Koliko se že Francozi poganjajo za zvezo z Rusijo, pa se še vendar ne vé, če so že kaj dosegli. Avstrija zveze z Nemci ne more razdreti, če ne vé, da je mogoča zveza z Rusijo in za kako ceno.

Bolgarija. Drugo leto bode kmetijska in obrtna razstava v Plovdivu. Začela se bode ob obletnici zjedinjenja obeh Bolgarij dné 18. septembra in bode trajala do 12. novembra. 1893. leta bode pa podobna razstava v Ruščuku. Za prvo razstavo se že delajo priprave.

Rusija in Francija. Peterburški dopisnik „Pol. Corr.“ odločno oporeka temu, da bi se bila sklenila kaka zveza mej Rusi in Francozi, ko je bilo francosko brodovje v Kronstadtu. Car je tedaj bil na potovanjih, Giers na Finskem in je le malo trenutkov govoril s francoskim generalom. Ruski veleposlanik v Parizu je bil na odpustu v Cauleretu, torej merodajnih oseb ni bilo v Peterburgu in Pa-

(Dalje v prilogi.)

Postaje pa naj se po našem mnenju stavijo tam, kamor imajo ljudje daleč, kajti dobro je, da se ljudje vsaj na potu do kolodvora nekoliko sprehodijo, ker potem itak morajo sedeti v železničnih vozovih!!

Večje važnosti, kakor dolenska železnica, pa je — sklepati po pisavi „Narodovi“ — za deželo našo novi nadučitelj za Radovljico. Vaš kolega namreč kar cele članke posvečuje tej prevažni zadevi. Škoda, da ni vsikdar tako goreč za slovensko šolstvo. Ko so nedavno ljubljanski, po večini slovenski učitelji izvolili v deželno konferencijo znanega „ultranemca“ in ponemčevalca Linharta, tedaj bi bil človek mislil: „Narod“ gotovo prinese članek: „Linhart in slovenski učitelji“, v katerem bi bil po pravici ožigosal učitelje in učiteljice, ki so volili Linharta, kakor je po krivici v zadnji aféri knezoškofa ljubljanskega.

Toda kaj smo doživeli? Ta radikalno-slovenski „Narod“ je, poročujoč ob izvolitvi Linhartovi, pisal: „Upajmo, da v prospeh šolstva in korist učiteljstva!“ In NB.: Tedaj je bil izvqljen „capo“ nemškega prostomavtarskega „sulferajna“!

Ako pa učitelja priporoča slovensko-narodni krajni in slovensko-narodni okrajni šolski svet na prvem mestu, ako ga narodni šolski nadzornik prof. Levac priporoča na prvem mestu, tedaj pa je knezoškof ljubljanski nemškutar, ako meni, da je prav, ustreči tem soglasnim željam na-

rodnih zastopov in narodnih uradnih oseb. — Kaj bode pač rekel „Narod“ o gospodu graščaku Jankotu Urbančiču, županu preddvorskem, ki v svoji uradni izjavi imenuje g. Okorna „vzgle dne ga učitelja na polju narodnega šolstva v besedi in dejanju?“ Menda blag. g. Janko Urbančič vendar ni nemškutar; saj je vsikdar volil narodno v velikem posestvu, saj so ga nedavno narodni velemožje prosili, naj kandiduje kot naroden kandidat za državni zbor? Vidi se, da se je „Narodovi“ gospódi prav temeljito izjalovil tudi ta popolno iz trte izvit napad na ljubljanskega knezoškofa. „Beaucoup de bruit, peu d'effet.“ Groma veliko, dežja malo.

O isterskih volitvah čujejo se grozne novice, vršé se skoro tako, kakor občinske volitve v Ljubljani. Najbrž so isterski italijani poslali v Ljubljano k zadnjim občinskim volitvam kakega odposlanca, ki se je pri naših radikalcih priučil vsem „kniffom“, katere sedaj uporabljajo Lahoni nasproti Slovanom. Nil novi sub luna. Pomniti treba: Napredno-radikalni elementi hočejo povsod z glavo skozi zid; pri vsaki priliki kompromitujejo narod, ponižujejo njegov ugled, kričeč vedno: Živio narod! delajo pa zanj po receptu:

Alles verpöffen vor seinem End',
Macht ein richtig Testament!

O.

Sprehodi po praški razstavi.

Napisal Tinetov Gropa.

X.

Preostaja nam ogledati si še desno, vzhodno polovico spodnjega dela. Ni videti mnogo v primeri s tem, kar smo že obhodili, a v resnici je mnogo, in razločuje se od dosedanjega po mnogovrstnosti. Pa pojdimo od hiše do hiše, vsaj od daleč oglejmo večino zanimivega.

Najbličnejše poslopje v tem delu je paviljon češkemu sladkorstvu odmenjen. Tu so skupne zbirke in take posameznikov v sredini in v desnem krilu, v levem krilu pripomočki, stroji, kemikalije in kar se družega v ta namen potrebuje, da iz repe sladkor nastane. Na gorenjih hodnikih pa je zgodovinski pregled, kako se je ta obrt do danes razvijal od časa, ko se je še večina potrebnega sladkorja v deželo uvažala do začetka sedmega desetletja; od tod namreč se ga je vedna več in več izvažalo, čeravno se ga je tudi doma leto za letom več použilo. Da bi se slovenske dežele tega obrta lotile, o tem se nam niti ne sanja, mislim pa, da bi bilo prav, ko bi se nam sanjalo, sladka repa pač rada raste in donese. Posamezna poskušnja je, če so me prav poučili, ponesrečila; ali mora stvar pri tem ostati? Na Češkem reči se že več desetletij od tega obrta povprek 40.000 delavcev, s Slovenskega pa se jih na leto po par tisoč v Ameriko preseli!

rizu. Ruska vlada pa tudi ne mara za zvezo s Francijo, temveč hoče ohraniti svobodno roko. Nam se zdi, da dopisnik precej prav slika dotične politične razmere.

Portugalsko. Portugalski kralj je pomilostil ob svojem rojstvenem dnevu in ob rojstvenem dnevu kraljičinem 218 oseb, ki so bile obsojene zaradi ustaje v Oportu.

Izvirni dopisi.

Iz Prage, dné 20. oktobra. (Slov. od izložbe.) Minola nedelja bil je dan, kakoršnih je le malo v povestnici narodov. Priznavam, da so bile svetovne izložbe v Parizu, Londonu in drugod završene še mnogobrojnejše gledé množice, da bi pa bile završene s tako navdušenostjo pri primerno manjšem narodu, tega ni videl še svet.

Tudi Madjari se vedó oduševljati za svojo stvar, toda če primerjam nedeljsko navdušenje v naši izložbi povodom zaključenja, vse to navdušenje še senca ni proti češki. Da bi bili videli vse to, kar se je vršilo v nedeljo zvečer v izložbi!

Kakor sneženi plazovi s čeških gorá in višin v ogromno jezero, tako se je ljud valil v izložbo; v istini, češko srce imelo je povod, da se ponosno raduje svojih uspehov. Izložba, v koji se je ves popoldan zibalo sémtertja nad 80.000 ljudij, bila je zvečer kakor razburjeno morje. Med temi tisočermi je šumelo, kakor bi se valili valovi oceana, navdušenje vskipelo je impozantno. Ob šestih je bilo gotovo nad 100.000 obiskovalcev, največje število od početka izložbe.

Pod uradnim zaključenjem izložbe vršile so se na čast cesarjevemu namestniku grofu Thunu navdušene ovacije ter mu bile izročene dragocene in prelepe čestitke.

Zaključne govore imeli so: župan dr. Šolc, grof Zedwitz in predsednik trgovinske zbornice, Šebor.

Ko je pa najvišji maršal knez Lobkovic završil svoj govor, pozivljajoč prisotne, naj zakličejo najvišjemu pokrovitelju deželne jubilejske izložbe, cesarju in kralju Franu Josipu „Slava!“, nastalo je po vsi izložbi tako ginljivo trenotje, kakoršnega še ni videla doslej.

Doživel sem mnogo krasnih in vzvišenih trenotij v češki izložbi, ali tako veličajnega, nepopisnega, kakor v tem hipcu, nikdar ne, ko zabučé ogromne orglje Petrove nad vhomom najprej cesarsko pesem, a takoj na to starodavni češki koral: „Sveti Václav, vojvoda češke zemlje“. Do solz bil je ginjen vsakdo, natihome pevajoč sveto njega molitev:

„Ty jsi vládcem české země,
Rozpomeň se na Svě plémě!“

Ko potihne hrup in proslavljanje, zakliče najvišji maršal, rekoč: „Prolašam deželno jubilejsko izložbo češkega kraljestva zaključeno!“ Ura je kazala baš 5 in 35 minut. . . .

Temu poslopju na strani je postavljen stolp sladkorja v taki obliki, kakor se navadno po štiri do deset kilogramov prodaje, stolp, ki znači množino sladkorja, katera se po Češkem vsak dan porabi, to je jeden milijon in še nekaj kilogramov, natanko število mi ni več v spominu. V zraven stoječem kiosku pa za šest novcev lahko kupiš petmilijonski del tega stolpa, mali stolpič sladkorja iste oblike.

Posebno zanimive stvari se vidijo v J. Fuchsa paviljonu iz tovarne v Kamenicah, n. pr. izredno velik litografski aparat, dalje stroj, ki zavitke za pisma reže in jih samostrojno gumira, razni stroji za rastriranje, zbirke rastriranih knjig, tiskovine in drugo. Sredi paviljona sezidan je iz valjerjev, ki so samega papirja poviži, dvanajst metrov visok stolp, okoli petsto stotov težak; da bi se ves ta papir razvil, bil bi to meter širok trak, ki bi segel od Ljubljane celó čez nemški Gradec. Kako trden papir se pa lahko napravi, vidi se tu na nekotikih polah, ki prosto visé, za-nje pa je obešenih obtežalcev na vsako po več stotov in ne utrčajo se. Platno ali suknjo bi tu več ne prenašalo, ali še toliko ne.

Lasten paviljon imajo tu mlinarji, ki so razstavili raznovrstne stroje in mlinarska orodja, moke iz vsakega zrna, katero si človek le misliti more. Prišel sem sicer večkrat že v mlin, vendar sem se molarstvu v mladosti premalo priučil, da bi mogel vse, kar je tu izloženega, vredno oceniti; le to vém, da toliko vrst moke nisem še prej videl in tudi mi

Nato se poslové pri kraljevskem paviljonu čeni izložbenega odbora z raznimi dostojanstveniki, pozdravljajo se in odzdravljajo, in počasi se jame prazniti prenapolnjena palača. Zunaj so pa zopet zaorili navdušeni pozdravi kraljevemu namestniku.

Vkupni posét izložbe od dné 16. maja do 18. oktobra zvečer znaša 2.434.887 oseb! Kako ogromno so bila prekošana vsa proračunjenja in nadeje. Prvi idejal naš bil je jeden milijon, in ko je bil ta dosežen, zabičili smo si v glavo, da moramo dospeti do drugega milijona, in ko smo tega čakali, vskipeli smo enmalo in se povspeli še na četrty milijona! . . .

„Dovršil sem delo, trajnejše od kovine, vzvišenejše od kraljevskih stolnih piramid, kojih ne strmo-glavi ni vihar, ni val, in ne zdrobi ni gloječi zob časa,“ — tako more danes po izložbi vsklikati češki narod z rimskim pesnikom Horacijem.

Izložba, koja je stala toliko bojov in truda in bila uteha in ponos Čehov, je zaključena. Duri izložbe so zatvorjene, zagrinjalo je palo nad veličajnim gledališčem, zimski mir je zavladal ondi, kjer je doslej klilo čilo in radostno življenje, iz kojega so zajemali Čehi toliko okrepjenja, vnetosti in toliko nadej.

Kako pestri in veseli obraz odpira se našim duševnim očém! Iz vseh končin, iz najdaljnih krajev, kjer utripa češko srce, hiteli so k nam posamično in v tolpah češki rojaki. Pripluli so preko sinjega morja iz Amerike, prišli so iz Nemčije, z Dunaja, Pešte, da rosni očesom pozdravijo delo, koje je dvignilo stopinjo češkega postavljenja med izobraženimi narodi.

In kaj stoprav z Morave, Šlezije, Slovaške in vse Češke, kako so prihajali, koliko vlakov s tisočermi našinci dohajalo je dan za dnevom v slovansko Prago! A ne samo to, iz daljnih končin: iz Poljske, Galicije, Srbske in Bolgarske, Hrvatske, Slavonije in Dalmacije pozdravljali smo gromadne poséte. Da, i tujina prihajala je k nam; prišli so poslanci vseh narodov z Dunaja, nemški obrtniki z Dunaja, Rumunci, Madjari, Francozi in drugi. S posétom vladarjev in v izložbi in v naši sredi dovršen je bil lesk velikega podjetja češkega kraljestva.

Uspeh naše jubilejske izložbe je poleg navadne frazeologije ne samo veličajen, temveč i nepresežen. Izložbe pri velikih narodih imajo več ali manj merkantilno svrho, recimo: narodno-gospodarsko, pri nas je bila tekom okoliščin premenjena v eminentno narodno svrho.

Češki narod lotil se je velikega dela, a bil je v njem srečen. Srečni duh, koji je zapustil češki narod na politiški poti, nagradil mu je vse na trnjevi poti dela, na poti véde in umetnosti. Tam nesreča za nesrečo, tu sreča, o koji se Čehom še sanjalo ni pri njih tožnih odnošajih, sreča, koja narod krepi k daljšemu boju.

Da so se Čehi tu poznavali s svojimi slovan-

je, kot bi na tako belo še ne bil naletel, kakoršna je tu; najfinjši pravijo običajno številka 0 (ničla). In peki, ne bodi nemaren, tudi niso zaostali za onimi. Zadruga praških pekov si je sezidala enak paviljon s popolno naredbo pekovske hiše s stanovanjem vred; peči imajo vse najnovejše patentirane priprave, in v teh pečejo ves dan kruh ter ž njim preskrbé mnogobrojne gostilne po razstavi. Vidita se nedaleč odtod dve peči za kruh, kateri se brez posebnih priprav lahko prepeljeta, podobni sta dolgemu parnemu kotlu na kolesih; ako se drugje rabijo, ni drugega treba, ko vpreči in prestavi ju, kamor treba, da celó gredoč se lahko kruh v njih pripravlja. S početka do konca lahko to proceduro ogledujoč, in tudi pokusiš lahko košček slastne buhtličke, katero si videl pripraviti.

Enako, kar o kruhu, tudi o mesu vidiš na tem koncu razstave. V posebnem paviljonu delajo stroji, katerih se mesar za okajenje raznih mesnin poslužuje; pripravljajo se pred občinstvom sloveče praške krače, salami, poseben stroj pa dela klobase. Nekako čudno je gledati, ko se sujejo iz stroja klobasice, ki so bile še ravnokar zdrobljeno meso. In res, kranjske klobase po pravici slovó, pa te so prav gotovo boljše, to mi je več Kranjcev potrdilo. — Sicer človek živi, dokler ima kruha, mesa in klobas, toda tukaj je pač potrebno, da si ogleda druge reči. Idimo torej dalje!

(Dalje sledi.)

skimi brati, velja mnogo; da jih je pa poznavala i tujina, vredno je milijone.

Izložbene palače so osamljene, prostor, po kojem je šetalo skoro tri milijone obiskovalcev, ostane opuščen; ali ostal ne bode opuščen za vselej. Na njem so se porodile dobre misli, in te se bodo izvajale dalje drugje.

A še druge ideje, načrti porodili so se v izložbi: osnovanje češkega izvoznega društva, koje ima svet seznaniti z vsemi strokami češke trgovine in industrije, vse to se bode skoro vresničilo. Založeni bodo dalje ti-le muzeji, in sicer: trgovinski, patentovi, tehnološki, poljedelski, vzorcev surovih izdelkov, ter gospodarsko-gozdarski muzej. Jako važna je tudi misel, o koji bom pa še poročal v posebnem dopisu, — prirediti leta 1893 ali 1894 narodopisno izložbo, od koje je pričakovati mnogo koristnega, kajti Čehi v marsičem še segajo po tujem, ne zmeneč se za vse boljše domá, ali pa za to ne vedó. Konečno bodo osnovali tudi češko tiskovno pisarno, da zamašé usta brezvestnim židovskim časnikarjem. Izložba je torej češki narod oplodila in prerodila.

„Narod sebi!“ — To géslo more si napisati češki ljud tudi na pročelju kristalne industrijske palače, koja ostane Pragi v spomin na izložbo, — pravi „Č. Polit.“ „Praga bode dobila nov spomenik, koji bode znova oznanjeval, da je češki narod vselej izvrševal velike čine, ko je bil — složen. In to je velik blagoslov izložbe, da smo se naučili spoznavati, kaj dovršimo, kadar smo složni.“

In izvršivše tak čin vzlic smrti nenavisti sovragov, nikdo nas ne bode več zadušil v sreč Evrope. Složni in jedini moramo biti, volji naši se ne bode zoperstavljala nihče.

Tem potom bomo dospeli tudi do onega pre-svetlega cilja, čegar simbol se je najvišje vzpenjal nad izložbo, po dnevu blesteč v jarkih solnčnih žarkih in v čarobnem svitu v nepozabnih izložbinah večerih — kraljevska krona češka! . . .

Dnevne novice.

V Ljubljani, 24. oktobra.

(„Slov. Narodu“) v tolažbo in pouk smo v današnjem uvodnem članku pojasnili stališče, katero po našem prepričanju zavzema škof nasproti duhovskim članom deželnega šolskega sveta in to popolnem v smislu našega državnega in deželnega zakona. Iz tega naj posname, da so nam znana postavna določila in da si pri njem ne bodemo iskali navodil in pojasnil, kako daleč sega škofovska oblast v tem oziru. Kar pa se tiče očitanja, da je učitelj g. Okorn član prostomavtarskega „šulferajna“, zagovarja naj je sam brez nas! konstatujemo le toliko, da nobeden član deželnega šolskega sveta o tem ni rekel besedice.

(Osebna vest.) Preč. g. Martin Povše, je novoimenovani dekan ribniški, je imenovan od knezoškofijstva za člana c. kr. okr. šolskega sveta kočevskega.

(Imenovanje.) c. in kr. gozdarska pristava Fr. Doner v Novem Mestu in Karol Schwalbe v Postojini sta imenovana gozdarskima komisarjema.

(„Slovenski Narod“ in volilna reforma.) V predzadnji številki se najstarejši slovenski dnevnik izpodtika nad govorom g. poslanca Kluna v odseku za volilno reformo. Ni mu všeč, ker se je g. poslanec izrekel, da bi volila vsaka občina domá, ko bi se uvele direktne volitve na kmetih. „Narodu“ bi menda ugajalo, da bi vsi volilci morali daleč hoditi k okrajnemu glavarstvu. Napredna gospóda menda računa na to, da so ljudje v obližju mest bolj liberalni, nego drugod, in zatorej je več upanja, da zmagajo naprednjaki, ko bi oddaljeni volilci ne hodili na volišča. Pač malo briga naše naprednjake, ko bi Slovenci na Koroškem, Štajerskem in na Primorskem škodo trpeli. V teh deželah je v bližini mest in trgov nemški in italijanski vpliv jako razširjen in bi zatorej nemškutarji in lahoni marsikje zmagali s svojim kandidatom, kjer se jim sedaj tako lahko ne posreči, ker bi oddaljeni volilci ne prišli v takem številu na volišče. Zaradi tega pač noben slovenski rodoljub ne more glasovati za tako premembo volilnega reda, kakoršno priporoča „Narod“. — To gotovo ni liberalno, ko bi se nekaterim volilcem obtežilo ali celó omogočilo izvrševanje volilne pravice. Ker je sodelavec „Slov. Naroda“ gotovo premislil, kar je zapisal, sklepamo iz tega,

da mu je narodnost deveta briga in ga vodijo le ožje strankarske koristi. O tem bomo prilično obširneje govorili.

(Glas izmed občinstva.) Že večkrat smo posestniki ob Opekarski cesti ustno in pismeno prosili sl. mestni magistrat, naj bi nam blagodušno dal napraviti nekaj več svetilnic, kajti od gradaškega mostu dalje proti vojaški plavalnici in odtod po dolgi Opekarski cesti do mitnice pri Malem Grabnu našteješ toliko svetilnic, kolikor imaš prstov na eni roki, in te so ena od druge tako oddaljene, da od prve le z daljnogledom zapaziš drugo. Saj moramo tudi mi primeroma toliko davka plačevati, kakor oni v sredini mesta. Teh petih leščerb pa ste samo dve na pravem mestu, in veliko čudo je, če vidiš katero goreti še ob 9. uri: Če pa hočeš k stranskim hišam, katerih je več, kakor ob veliki ulici; moraš na vsak način čez most; srečen pa si, če ne premeriš višočine z mostu v graben. Od trnovske cerkve proti vojašnici in dalje proti opekarni gg. Kneza in Zupančiča ne vidiš nobene svetilnice, pač pa se lahko prekuješ čez kupe lesa in opeke ali pa prideš s kakim tranom v neljubo dotiko. Blato gaziti do kolena pa smo že itak navajeni, kajti mestni delavci s kidačami so tukaj bele vrane. Prosimo torej sl. magistrat, naj nam dovoli vsaj kakih deset svetilnic na primernih krajih, prižigalci pa naj bodo bolj previdni, da ne bodo zlivali olja.

(Slovensko gledališče.) Jutri se bode predstavljala burka „Trije klobuki“, francoski spisal Al. Hennequin, preložil Fr. Kočan. Gosp. Borštnik poje vložko kupletov.

(Zdravstveno stanje mestne občine ljubljanske) od 11. do 17. t. m.: Novorojencev je bilo 14, umrlo je 16 oseb, in sicer 4 za jetiko, 12 za raznimi boleznimi. Med mrtvimi je bilo 6 tujcev, 8 v zavodih. Zbolelo je 13 oseb, in sicer: 6 za ošpicami, 2 za škrlatiko, 4 za grižo, 1 za vratico.

(Praška izložba) je torej zaključena in nje bilanca in računi so povsem presenetljivi. Izložba je završena brez deficita ali primanjkljaja, da, celo s precejšnjim prebitkom. Vstopnina iznaša od 16. maja do dne 18. oktobra nekaj nad 760.000 gld., ko jo je plačalo 2.434.887 oseb.

(Zavarovanje za življenje.) Tudi visoke osebe se zavarujejo za življenje pri velikih zavarovalnicah. Kakor se nam namreč poroča, zavaroval se je nadvojvoda Josip pri društvu „Grescham“ za visoko svoto.

(Dobitka praške razstave) Iz Prage se nam poroča z dne 20. t. m.: Danes je „Žiznostenska banka“ tukaj v gotovini prejela glavni dobiček praške razstave v znesku 50.000 gld., ki ga je zadela od dunajske menjalnične delniške družbe „Mercur“ doposlana sročka serija 7859 št. 63. — Pri žrebanju srečk dne 15. t. m. je zadela drugi glavni dobiček srečka serija 811 št. 43, katero je pet revnih rokodelcev kupilo prve dni t. meseca. Ta dobiček je elegantna spalna soba, obednica in kuhinjska oprava v vrednosti 5000 gld., ali 4500 gld. v gotovini. Vsakteri torej dobi 900 gld.

(Františka Ondříček koncert v Celovcu.) Iz Celovca se nam piše z dne 23. t. m. nastopno: Predvečerašnjim je bil v takozvanem „wappensaal“-u deželne hiše ob mnogobrojni udeležitvi odličnejšega občinstva koncert slavnega virtuozu Fr. Ondříček-a. Opisati divnost in milino igranja tega češkega rojaka, — bilo bi nositi vodo v Dravo, in slikati uspeh njegove godbe, nam je hkrati nemogoče! Saj je slava Ondříkova dandanes svetovnoznana, in zato nepotrebno, iskati navadnih in nenavadnih izrazov, da bi označili vse njegove vrline, njegovo spretnost, sploh njegovo genialnost! — Bil je ta nedosežni umetnik na gosli zdaj tretjikrat v Celovcu, (prej že l. 1883. in 1887.) Da je vselej zaslužil burno, frenetično pohvalo, da je zlasti zadnjikrat naše občinstvo kar očaral, — pač ni treba posebej poudarjati! — Z Ondříčkom nastopilo je kot pevkinja tudi njegova soproga, ki je po svojem umetnem petju vrla in vredna družica svojemu možu. — Ondříček je godel zadnjič neko skladbo Paganinijevo, Schumanovo „Večerna pesem“, Wieniawskega „Poljski ples“, svojo „Romance“, itd. — Na poziv navdušenega in po lepej godbi, kakoršna se v Celovcu le redkokedaj sliši, kar očaranega občinstva dodal je g. Ondříček še več komadov, n. pr. J. Nesvera „Deset eklog“, Wieniawskega „Selanko“, i. dr. — Kakor povsod, kazal se je ta slavni umetnik i tu v Celovcu odločnega Čeha in Slovana, zaigravši tudi več slovanskih skladb. Morda se naša „nemška“ gospoda vsaj enkrat prepriča, da Slovani tudi gledé

umetnosti nikar še nismo zadnji med narodi! — Dokaz temu je sveto-slavni, genijski češki virtuoz František Ondříček! — — —

(Dobava za c. in kr. morsk arzenal v Pulji.) Da se zagotovi potrebščina olivnega olja, sivega perilnega mila in lojenih sveč, metlja, štorij, bakrenih palič in pleha, potem žice, žebeljev za okove in čolne, netov, žičnatih vrvi iz bakra itd. za c. in kr. morsk arzenal v Pulji za leto 1892, vršila bode se dne 9. novembra 1891, ob 4 uri popoldne ponudbena obravnava pri c. in kr. morskem arzenalnem poveljništvu. Ponudbe morajo biti zapečatené najkasneje do 3. ure popoldne gori imenovanega dne doiti c. kr. morskemu arzenalnemu poveljništvu v Pulji. Pogoji, sezname dobavljajočih predmetov in ponudbeni obrazci pogledajo in dobijo se lahko tudi v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani.

(Deželna razstava v Gorici.) „Nova Soča“ poroča: Določeno je bilo, da bodo morali razstavljalci svoje blago odnesti iz poslopja v desetih dneh po zaključku, sicer ostane lastnina izvrševalnega odbora, ki ga proda na korist razstavini zalogi. Došle pa se pritožbe, da razstavljalci že tretji ali četrti dan neso mogli dobiti svojega blaga, ker ga ni več bilo. Nekemu gospodu je odgovoril eden odbornikov: Porabili smo Vaše buteljke za srečkanje. Čudno, da se je srečkalo za tuje blago brez vednosti lastnikov.

(Tatvina.) V četrtek po noči so v kranjske stavbene družbe novo hišo št. 8 na Vrtači z dvorišča v pritlično stanovanje vlomili tatje in neki služkinji odnesli več stvari vrednosti 45 gld.

(Okrajna bolniška blagajnica na Vrhniki) ima jutri ob 3. uri popoldne svoj občni zbor v občinski pisarni. Vspored: Poročilo predsednikovo; volitev predsedništva; volitev nadzorovalnega odbora; volitev razsodnega odbora; določilo plače blagajniku; posamični nastęti.

Telegrami.

Dunaj, 24. oktobra. (Zbornica poslancev.) Sekcijski načelnik Erb je opazil, da je vsled skupnega delovanja vlade in dežel, v katerih imajo zdravstveni zakon, se pomoglo, da je poslednja tri leta umrljivost pomanjšala se za 95.000 ljudi na leto. Posrečilo se bode gotovo plučno kugo premagati in se bode predložil dotični načrt zakona, ko bodo končana pogajanja z Nemčijo. Drugi zavod za opazovanje prašičev v Krakovem se še to leto izroči prometu.

Dunaj, 24. oktobra. Nadvojvodinja Margareta, najstara hči nadvojvode Karola Ludovika, nevarno zbolela. Noč primeroma mirna, a brez spanja. Vročina zjutraj večja. Cesar je zgodaj zjutraj vprašal po stanju. Dalje so povpraševali vsi tu bivajoči člani cesarske hiše, ministri itd. Dunajsko prebivalstvo čuti globoko sočustvo.

Dunaj, 24. oktobra. Pri notranjem ministerstvu je pri točki „osrednje vodstvo“ grof Taaffe izjavil, da se vlada peča razmerami češkega arhiva, ker je odposlala posebnega uradnika, da pospeši stvar. Akti pa se ne morejo prepeljati, ker jih večkrat potrebuje praško namestništvo.

Praga, 23. oktobra. Iz Berolina se poroča, da je Godard s tovariši po deseturni

plovbi prišel na zemljo ob baltiskem morju blizu Stetina.

Bregenc, 23. oktobra. Sekcijski svetovalec v trgovskem ministerstvu, Czelechovski, je danes pri preskušnji nekega stroja ponesrečil in bil takoj mrtev.

Peterburg, 23. oktobra. Iz Ribinskega se poroča, da je zjutraj ob treh začelo goriti na nekem parniku in je mrtvih sedem oseb.

Madrid, 23. oktobra. Ministerski svet se posvetuje o poročilih guvernerjev v Andaluziji in Aragoniji; letina je uničena, prebivalstvo v veliki bēdi.

Piccoli-jeva tinktura za želodec je mehko, toda ob enem uplivno, delovanje prebavnih organov vrejšajoče sredstvo, ki krepi želodec, kakor tudi pospešuje telesno odprete. — Cena steklenici 10 kr. (300—217)

Umrli so:

20. oktobra. Ana Hartman, trgovčeva žena, 57 let, Dunajska cesta 13, srčna hiba. — Alojzija Kosec, postreškovna hči, 4 mesece, Hradeckega Vas 13, kron. katar v črevih.

22. oktobra. Josip Pajsar, konservatist, 25 let, Kladezne ulice 8, jetika.

V bolnišnicah:

20. oktobra. Ivan Searwz, sodar, 70 let, dysenterie.

Vremensko sporočilo.

Dan	Čas	Stanje		Veter	Vreme	Mokrine na 24 ur mm
opazovanja	razkornost v mm	toplomera po Celziju				
23	7. u. zjut.	733 0	13 8	brezv.	oblačno	0°00
	2. u. pop.	732 0	18 2	sl. žvzp.	jasno	
	9. u. zveč.	732 6	14 7	"	oblačno	
Srednja temperatura 15 4°, za 5 4° nad normalom.						

Priznana najcenejša prodaja dobrih in trajnih

šivalnih strojev.

Največja izber najboljših tu- in inozemskih izdelkov, starih po 8 gld. in dražje, novih pa po 25 gld. in dražje. — Vestna in realna postrežba je moje načelo. — Ustanovljeno 1866.

Jurij Herbst, mehanik. Dunaj, VI., Marchettigasse 18.

Jubilejske ustanove.

Povodom praznovanja 40letnice vladanja Nj. Veličanstva cesarja Frančiška Jožefa I. ustanovila je trgovska in obrtniška zbornica

8 ustanov po 25 goldinarjev za onemogle obrtnike vojvodine kranjske.

Te ustanove se s tem za leto 1891. razpisujejo.

Prošnje naj se podpisani zbornici do 20. novembra t. l. dološljejo, priloži naj se jim pa od župniškega in občinskega urada potrjeno dokazilo, da je prositelj bil obrtnik, da zdaj zaradi onemoglosti ne more več delati in da je ubog.

V Ljubljani, dne 23. oktobra 1891.

Trgovska in obrtniška zbornica za Kranjsko. (1440) 3-1)

Nogovice in rokavice

za otroke in gospode prodaja po nižji ceni

M. PODKRAJŠEK, (4-3)

Špitalske ulice, Ljubljana.

Gostilnica „pri Virantu“, sv. Jakoba trg.

Usojam se p. n. stalnim gostom, prečastiti duhovščini in vsem čestitim obiskovalcem z dežele uljudno naznaniti, da sem po mojem ranjem očetu gospodu Antonu Miculiniću prevzela

gostilnico „pri Virantu“

in da bodem isto po sedanjem načinu vodila.

Skrbela bodem za dobro pijačo in okusna jedila, tudi sočedno opravljene sobe za prenočevanje po nizki ceni na razpolaganje.

Za mnogobrojni obisk se priporoča

z odličnim spoštovanjem

(1442) 2-1

Helena Miculinić.

Vsak slovenski gospodar,

ki se ni naročen na ilustriran gospodarski list „Kmetovalec“ s prilogo „Vrtnar“, pošlje naj svoj naslov c. kr. kmetijski družbi v Ljubljano, katera mu določi prvo številko brezplačno, in iz katere more izprevideti, da je list neobhodno potreben za vsakega naprednega slovenskega gospodarja. (41)

Tinktura za želodec,

(60-23) (60-59)

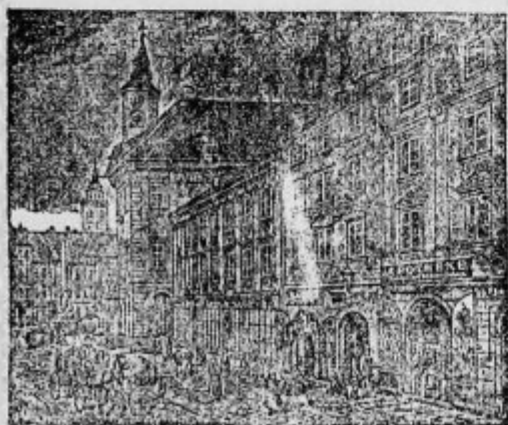
katero iz kineske rabarbare, kerhlikovcovega lubja in svežih pomerančnih olupkov prireja **G. PICCOLI**, lekar „pri angelju“ v Ljubljani, je mehko, toda ob enem uplivno, delovanje prebavnih organov urejajoče sredstvo, ki krepi želodec, kakor tudi pospešuje telesno odprtje. — Razpošilja jo izdelovatelj v zabojčkih po 12 in več steklenic. Zabojček z 12 stekl. velja gl. 1-36, z 55 stekl., 5 Kg teže, velja gl. 5-26. Poštnino plača naročnik.

Originalna 10-7

Selterjeva voda.

Najboljša naravna mizna in zdravilna voda (Nassau) preverjena pri zasliženju, kašlju, hripavosti, mehurnih in želodčnih boleznih. (1202)

Zahtevaj vselej „originalno“ Selterjevo vodo s kapico, vigneto in zamaškovo zavezo „Original“. Dobi se povsod. V Ljubljani ima glavno zalogo **Miha Kastner**.

Za bolne in zdrave

je najboljša hranilno sredstvo, silno potrebno za zdravje, priznано od zdravnikov kot „izvrstno“ in od mnogih bolnikov s pričeli najtopleje priporočena

Trnkóczy-jeva

hmeljna sladna kava

z dobrim okusom iz lepo dišavo.

Zavitok s $\frac{1}{4}$ kg. velja 30 kr. — Jako ceno pridejo zaviti 4 kg.

Dobiva se po poštni adresi pri **Ubaldu pl. Trnkóczy-ju**, lekarnarju v Ljubljani; na Dunaju imajo zalogo lekarnarji: **Viktor pl. Trnkóczy**, V. okraj, Hundstürmerstrasse 113; **dr. Oton pl. Trnkóczy**, III. okraj, Radetzkyplatz 17, **Julij pl. Trnkóczy**, VIII. okraj, Josefstadterstrasse 30; v Graecu (Stajarsko) **Vendelin pl. Trnkóczy**, lekarnar; nadalje v vseh lekarnah, prodajalnicah dišav, kupcih itd.

(1391) Prekupci imajo obilen rabat. (2)

Ravnokar je izšel prvi zvezek lične knjižice z naslovom:

Povesti

slovenskemu ljudstvu v poduk in zabavo.

Sestavil in uredil

A. Kalan.

urednik „Domoljuba“.

— Ponatis iz „Domoljuba“ —

I. zvezek. — Cena 20 kr.

Obseg:

Zlati lasje. — Dedščina. — V zametih pokopan. — Veronika. — Sama smola! — Trojni sesti večer. — Božič na sv. Gothardu. — V valovih življenja. — Lovski tat. — Luč na oknu. — Po viharju svetlo solnce. — Požar. — Lepi pirihi. — Marušnik. — Ohajilo v ječi.

Dobiva se v „Katol. Bukvarni“ in pri H. Ničmanu v Ljubljani.

V kratkem bode izšel II. zvezek.

Preselitev trgovine.

(52-11)

Štefana Nagy-ja

trgovina z železjem, rokodelskim, hišnim in kuhinjskem orodjem

je od dne 1. julija t. l. nadalje

na Valvazorjevem trgu št. 5 (prej France Trček)

v poslopji okrajnega glavarstva.

Franjo Tomec, pozlatar,

v Ljubljani, Streliške ulice št. 14, se najtopleje priporoča preč. duhovščini in sl. občinstvu v mestu in na deželi v pozlačenje in prenavljanje altarjev, tabernakeljnov, krstnih kamnov, lec, podob, soh, nagrobnih križev, najraznovrstnejših okvirov, sv. razpel, svečnikov itd.

Vse navedene stvari izgotavlja tudi nove trpežno, okusno in zanesljivo, ter jamči za dobro delo, in primeroma kaj nizko ceno.

Oljnate slike, četudi so vsled starosti popolnoma zamazane, očisti, da so enake novim, ne da bi s čiščenjem sliko poškodoval. (1415) 6-3

Umetne zobe in zobovja

stavlja na način, ki ne provzroči nikakih bolečin, ter opravlja vse zobne operacije in zobna plombovanja

A. PAICHEL,

(1363) 13 zobozdravnik (3) pri Hradeckega mostu I. nadstr.

Na Najvišje povelje Nj. c. in kr. apostolskega veličastva

Bogato oskrbljena po c. kr. ravnateljstvu loterijskih dohodkov zjamčena

XXV. državna loterija

za vojaške dobrodelne namene.

3091 dobitkov v skupnem znesku 170.000 goldinarjev in sicer:

1 glavni dobitok s 100.000 gld. z dvema preddobitkoma in dvema podobitkoma à 500 gld., 1 dobitok s 15.000 gld., 1 dobitok s 5000 gld., 1 dobitok s 4000 gld., 1 dobitok s 3000 gld., 1 dobitok s 2000 gld., 1 dobitok s 1000 gld. in 80 dobitkov po 100 gld. v gotovini, naposled serijski dobitki v skupnem znesku 30.000 gld.

Žrebanje se bo vršilo neprekinjeno dne 29. decembra 1891. — Srečka stane 2 gld. a. v.

Podrobnejša določila ima igralni načrt, ki se dobiva brezplačno s srečkami pri oddelku za državne loterije, Dunaj, I., Riemergasse 7, II. Stock, in Jakoberhofe, kakor tudi po mnogih prodajalnicah.

Srečke se pošiljajo poštne prostje.

Dunaj, oktobra meseca 1891.

C. kr. ravnateljstvo loterijskih dohodkov, oddelek državne loterije.

(1395) 6-2

(1)

Naznanilo in priporočilo.

Podpisani naznanjam prečast. duhovščini in sl. p. n. občinstvu, da sem z današnjim dnem otvoril

ново kamnoseško delavnico

v Postojini na Notranjskem,

Izdelujem vsakovrstna v kamnoseško obrt vstevajoča se dela, kakor cerkvena kamnoseška dela, nagrobne spomenike, stavbinska dela itd. itd.

iz trpežnega domačega kraškega in tujega raznobarvenega marmorja, po vzorcih ali lastnem načrtu za primerno ceno.

Pravzeman vsakovrstna prenavljanja in popravila po nizkih cenah in izvršim povsem zanesljivo.

Nadejaje se obilnih naročil zagotavljam točno, lično izvršitev, ter se najtopleje priporočam

V Postojini, dne 17. oktobra 1891.

1433 (3-8)

Odličnim spoštovanjem

Anton Renčelj, kamnosek.

Andr. Druškovič,

trgovec z železnino,

Mestni trg 10, LJUBLJANA, Mestni trg 10, priporoča svojo bogato zalogo

štedilnikov, nagrobnih križev, kuhinjskega in vsakovrstnega poljedelskega orodja, kovanje za okna in vrata, cementa itd., sploh vsega v to stroko spadajočega blaga. (25)

Fine vodne žage in pile,

za kojih dobroto se jamči, po najnižji ceni.

Največja zaloga
šivalnih strojev
JAN. JAX,
LJUBLJANA,
Najnižje cene.
Ugodni vplačilni obroki se
(1410) dovoljujejo. (30-10)
Zamenjuje stare stroje.
Poprave vrše se točno
trajno in ceno.

J. N. Potočnik,

krojaški mojster,

Kongresni trg v Ljubljani (v nunskem poslopji),

se priporoča prečastiti duhovščini v izdelovanje

duhovniških zimskih sukenj in talarjev,
dalje sl. občinstvu v obila naročila za izdelovanje

najraznovrstnejših oblek

narejenih po najnovejšem kroju iz finega ali bolj priprostegega,
toda vseskozi trpežnega blaga. Jamči za dobro blago, točno
postrežbo in nizko ceno. (1340) 10-10

EQUITABLE

Zjedinenih držav zavarovalno društvo za življenje v Novem Yorku.

Ustanovljeno leta 1859. — Koncesijonovano v Avstriji dne 11. oktobra 1882.

„Equitable“ je prvi in največji zavod za zavarovanja za življenje na svetu, zakaj to društvo

imelo je največ zavarovanj l. 1890	gld. 1.801.656.182
sklepalo je znova največ zavarovanj l. 1890	509.565.267
prejelo je največ premij l. 1890	87.591.708
Vsi zakladi znašali so 31. decembra 1890	298.109.361
Dobička je bilo koncem leta	59.351.118

Avstrijskim zavarovancem posebna garancija je velika društvena palača „Stock-im-Eisen“ na Dunaji, katera je vredna dva milijona gld.

Uspehi dvajsetletnih doživetjskih poosobnih rent društva „Equitable“:

Podloga izplačevanja 1891. leta:

A. Navadno zavarovanje za slučaj smrti. Tabela I.				B. Zavarovanje za slučaj smrti z 20letnimi premijami. Tabela II.				C. Zloženo dvajsetletno zavarovanje za slučaj smrti in za doživetje. Tabela X.			
Starost	Vkupna premija	Vrednost v gotovini	Polica oproščena premij	Starost	Vkupna premija	Vrednost v gotovini	Polica oproščena premij	Starost	Vkupna premija	Vrednost v gotovini	Polica oproščena premij
30	gl. 454—	gl. 573—	gl. 1230—	30	gl. 607-20	gl. 909—	gl. 1940—	30	gl. 970-60	gl. 1706—	gl. 3650—
35	527-60	693—	1310—	35	681-60	1039—	1970—	35	995-80	1746—	3310—
40	626—	850—	1310—	40	776-60	1204—	2030—	40	1035-60	1813—	3070—
45	759-40	1065—	1620—	45	900-60	1424—	2170—	45	1100-80	1932—	2950—
50	943-60	1387—	1930—	50	1087-60	1746—	2430—	50	1209—	2156—	3000—

Kakor svedočijo zgoraj navedene številke, osigurava renta razven brezplačnega zavarovanja za slučaj smrti tekom 20 let po tabeli I. povrnitev vseh premij z 2 1/2 % do 4 1/2 %; po tabeli II. z 4 1/2 % do 5 1/2 %; po tabeli X. z 6 1/2 % do 7 % obrestij. — Police oproščene premij osiguravajo dvakrat toliko, a le do četrtega dela uplačanih premij. — Prosta poosobna renta, nekaka polrenta z nekoliko višjimi premijami, daje zavarovaneu po preteku jednega leta popolno svobodo glede na potovanja, prebivanje in na poklic, izvzemši vojaško službo; po preteku dveh let je ni moči izpodbijati, po preteku treh let ne more več zapasti in jo je z ozirom na rento pri regulovanju moči urediti na šest načinov.

Pojasnila daje generalni zastop za Štajersko, Koroško in Kranjsko v GRADCU in glavni zastopnik za Kranjsko: (26-8)

ALFRED LEDENIK v Ljubljani, Mestni trg št. 25.

Zobni zdravnik iz Berolina
univ. med.

DR. R. JACOBI

Stari trg št. 4, I. nadstropje, v Ljubljani

ordinira od 9. do 12. ure dopoldne in od 2. do 5. ure popoldne;
ob nedeljah od 9. do 11. ure dopoldne. (1413) 10-4

(1) Za uboge ob petkih od 9. do 10. ure dopoldne.

—+—+ Tovarna cerkvene oprave. +—+—

Premovana

1873, 1881.

Jožef Deiller,

tovarna cerkvene oprave in izdelovalnica paramentov,

Dunaj, VII., Zieglergasse 27.

Zastopnik: Frane Brückner.

Na dogovorjena naročila se izdelujejo vsi cerkveni paramenti, kakor:

pluviali, dalmatike, velumi, stole, baldahini, bandera itd. itd.,

pa tudi

(26-20)

cela mašna bleka v najprilnejši obliki.

—+—+ Cerkveni paramenti. +—+—

Zobozdravnik Schweiger

nastanil se je

v hôtelu „Pri Maliču“ (Stadt Wien),
II. nadstropje, št. 25—26.

Ordinira vsak dan od 9. do 12. ure dopoldne ter od
2. do 5. ure popoldne. — Ob nedeljah in praznikih od
9. ure dopoldne do 1 ure dopoldne.

Na razpolago ima najnovejše in najboljše gledé na umetno zobovje,
bodisi posamezno ali vkupno. Plombuje votle zobe z najtrpežnejšim in najboljšim
plombovnm sredstvom — zlatom in platino — prednje zobe pa v emailirani
plombi, ki je barvi zob popolnem enaka. (1423) 3

Za dobro izvršitev jamči v vsakem slučaju.

Bogato zalogo ličnih s pravim
zlatom pozlačenih (1434) 11-6

nagrobnih križev

priporoča po nizkih cenah

An' dr. Druškovič,

trgovec z železnino v LJUBLJANI,
Mestni trg št. 10.

Na zahtevo pošlje obrazce
in ilustrovane cenike franko.

Razpis službe.

Pri južno-štajarski hranilnici v Celju oddaje se
provizorična in v slučaju tudi stalna

služba tajnika

z letnim plačilom 600 do 900 gld. po pogodbi.

Prošnjik za to službo mora izkazati, da je v računo- in knjigo-
vodstvu dobro izurjen ter zmožen v slovenskem in nemškem jeziku
uradovati in dopisovati.

Terja se nadalje izkaz dozdanjega vzglednega življenja in
popolno zdravje ter kavejja do visokosti letnega plačila.

Prošnje naj se vložijo najdalje do konca t. m. pri rav-
nateljstvu južno-štajarske hranilnice. (1426) 2-2

Dunajska borza.

Dné 24. oktobra.

Papirna renta 5%, 16% davka	91 gld. 50 kr.
Srebrna renta 5%, 16% davka	91 " 25 "
Zlata renta 4%, davka prosta	109 " 10 "
Papirna renta 5%, davka prosta	101 " 90 "
Akcije avstro-ogerske banke, 600 gld.	1012 " 50 "
Kred tne akcije, 160 gld.	279 " 75 "
London, 10 funtov strl.	117 " 30 "
Napoleonodor (20 fr.)	9 " 32 "
Cesarski cekini	5 " 58 "
Nemških mark 100	57 " 72 1/2 "

Dné 23. oktobra.

Ogerska zlata renta 4%	103 gld. 85 kr.
Ogerska papirna renta 5%	109 " 95 "
4% državne srečke l. 1854., 250 gld.	134 " 75 "
5% državne srečke l. 1860., 100 gld.	146 " — "
Državne srečke l. 1864., 100 gld.	181 " 50 "
Zastavna pisma avstr. osr. zem. kred. banke 4%	96 " 50 "
Zastavna pisma " " " 4 1/2 %	100 " 30 "
Kreditne srečke, 100 gld.	184 " 75 "
St. Genois srečke, 40 gld.	61 " — "

Ljubljanske srečke, 20 gld.	20 gld. 50 kr.
Avstr. rudečega križa srečke, 10 gld.	16 " 80 "
Rudolfov srečke, 10 gld.	19 " 50 "
Salmove srečke, 40 gld.	59 " — "
Windischgraezove srečke, 20 gld.	48 " — "
Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.	149 " 10 "
Akcije Ferdinandove sev. želez. 1000 gl. st. v. 2825	— " — "
Akcije južne železnice, 200 gld. sr.	103 " 25 "
Papirni rubelj	1 " 22 1/2 "
Laških lir 100	45 " 50 "

MERCUR menjarnična delniška
družba na Dunaju,
I., Wollzeile šte. 10.

Najkulantnejše se kupujejo in prodajajo v kursnem
listu navedeni vrednostni papirji, srečke, valute
in devize.

Razna naročila izvrše se najtočneje.

Za nalaganje glavnice priporočamo:

4% gališke propinacijske zadolžnice.

4 1/2 % zastavna pisma peštanske ogerske komer-
cijonalne banke.

4 1/2 % komunalne obveznice ogerske hipotečne
banke z 10% premijo.

Na te papirje daje posojila avstro-ogerska banka in podruž-
nice njene.

50.000 goldinarjev

se dobi z jedno

promeso zemljiško-kreditnih srečk

à 1 1/2 gld. in 50 kr. kolek.

Žrebanje že 5. novembra!